

این مقاله با رویکرد آینده‌پژوهی، روندهای کلان فناوری را در کشورهای در حال توسعه بررسی کرده و سناریوهای احتمالی آینده اقتصاد مبتنی بر فناوری را در این کشورها ترسیم می‌کند. محتوا: آینده اقتصاد در کشورهای در حال توسعه به طور فزاینده‌ای با فناوری گره خورده است. روندهایی چون دیجیتالی شدن، هوش مصنوعی، اینترنت اشیاء (IoT)، و بیوتکنولوژی، پتانسیل ایجاد تحولات شگرف و تسریع رشد اقتصادی را دارند. با این حال، کشورهای در حال توسعه با چالش‌های منحصر به فردی در مسیر بهره‌برداری از این فناوری‌ها روبرو هستند. یکی از مهم‌ترین فرصت‌ها، “جهش فناوری (Leapfrogging)” است. این کشورها می‌توانند با پرهیز از مسیرهای توسعه خطی و سرمایه‌گذاری مستقیم بر روی فناوری‌های جدید، فاصله‌های خود را با کشورهای توسعه‌یافته کاهش دهند. برای مثال، بسیاری از کشورهای آفریقایی با پذیرش گسترده تلفن همراه و خدمات مالی مبتنی بر آن، از زیرساخت‌های سنتی بانکی عبور کرده‌اند. با این حال، موانع جدی نیز وجود دارند. کمبود زیرساخت‌های دیجیتال (اینترنت پرسرعت و پایدار)، دسترسی محدود به سرمایه، شکاف مهارتی و آموزشی نیروی کار، و محیط‌های نظارتی و حقوقی ناکافی، از جمله این موانع هستند. بدون رفع این موانع، بهره‌گیری کامل از پتانسیل فناوری‌های نوظهور دشوار خواهد بود. آینده‌پژوهی در این زمینه شامل ترسیم سناریوهای مختلف است: سناریوی خوش‌بینانه که در آن کشورهای در حال توسعه با استفاده مؤثر از فناوری، رشد اقتصادی بالایی را تجربه می‌کنند؛ سناریوی بدبینانه که در آن شکاف دیجیتال و نابرابری تشدید می‌شود؛ و سناریوهای میانه که ترکیبی از فرصت‌ها و چالش‌ها را در بر می‌گیرند. برای حرکت به سمت سناریوهای مطلوب، این کشورها نیازمند اتخاذ سیاست‌های هوشمندانه در زمینه‌هایی چون توسعه زیرساخت، آموزش و پرورش مهارت‌های دیجیتال، حمایت از نوآوری داخلی، و ایجاد چارچوب‌های قانونی شفاف و منعطف هستند. همچنین، همکاری‌های بین‌المللی و انتقال دانش و فناوری می‌تواند نقش مهمی ایفا کند.